

Verkennend natuuronderzoek Griendtsveen

Gemeente Horst aan de Maas

Verkennd natuuronderzoek Griendtsveen

Gemeente Horst aan de Maas

Rapportnummer: 211x05263.066299_1

Datum: 28 februari 2012

Contactpersoon opdrachtgever: Lonneke Peeters

Projectteam BRO: Rob van Dijk; Frank Janssen; Marc Oosting; Peter van de Ligt

Trefwoorden: Quicksan, natuuronderzoek, flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet

Bron foto kافت: Hollandse hoogte 3

Beknopte inhoud:

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. CONCLUSIE EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	6
4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied	9
4.2 Natuurwaarden in Griendtsveen	11
4.2.1 Vaatplanten	11
4.2.2 Grondgebonden zoogdieren	12
4.2.3 Vleermuizen	12
4.2.4 Vogels	15
4.2.5 Reptielen, amfibieën en vissen	15
4.2.6 Ongewervelde diersoorten	17
4.3 Beschermde natuurgebieden	17
4.3.1 Natura 2000-gebieden	17
4.3.2 Groene waarden Provincie Limburg	18
4.3.3 Bos beschermd volgens de Boswet	19
5. VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET	21
5.1 Beschrijving initiatieven	21
5.2 Instandhoudingsdoelen	22
5.3 Effecten	22
5.4 Effectbeoordeling	23
5.5 Conclusie	24
6. BRONNEN	25

BIJLAGEN

Bijlage 1: Ruimtelijke plannen en wetgeving

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In de kern Griendtsveen in de gemeente Horst aan de Maas zijn op basis van een stedenbouwkundige beleidsvisie een aantal ontwikkellocaties voor woningbouw vastgesteld. Deze ontwikkellocaties zijn verdeeld over vier deelgebieden, verspreid door de dorpskern. Gemeente Horst aan de Maas heeft het voornemen om deze woningbouw juridisch-planologisch mogelijk te maken. Hiervoor dient een nieuw bestemmingsplan te worden opgesteld.

In het kader van dit bestemmingsplan is het onder andere noodzakelijk om inzicht te verkrijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid. Voorliggend rapport geeft een beeld van de natuurwaarden in de kern Griendtsveen. Hiertoe is een verkennend veldonderzoek en een bronnenonderzoek uitgevoerd. Op basis hiervan kunnen de afzonderlijke initiatieven getoetst worden aan de Flora- en faunawet. Daarnaast zijn in voorliggend rapport de geplande initiatieven gezamenlijk (cumulatief) getoetst aan de Natuurbeschermingswet door middel van een voortoets. De conclusies uit deze voortoets kunnen worden gebruikt in de juridisch-planologische procedures voor de afzonderlijke initiatieven.

1.2 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer. In Hoofdstuk 4 worden de resultaten van het natuuronderzoek gepresenteerd. Vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de effecten van het plan op omliggende beschermde natuurgebieden beoordeeld in de vorm van een voortoets. Een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is tot slot in Bijlage 1 opgenomen.

2. CONCLUSIE EN ADVIES

Voortoets

Om veranderingen in de hydrologie van het Natura 2000-gebied uit te sluiten, zullen alle verschillende ontwikkellocaties hydrologisch neutraal ontwikkeld worden. Hierdoor is het negatieve effect van de verharding op het lokale watersysteem praktisch nihil. Hydrologisch neutraal ontwikkelen houdt in dat de afwenteling van het 'waterprobleem' door verharding in het onderzoeksgebied zelf opgelost wordt.

Het is aan te bevelen om na uitwerking van de plannen te toetsen of veranderingen in de hydrologie van het Natura 2000-gebied uitgesloten kunnen worden. Wanneer hier specifieke mitigerende maatregelen genomen moeten worden die buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan vallen, kunnen deze via een vergunning vanuit de Natuurbeschermingswet vastgelegd worden.

Juridisch-planologische procedure

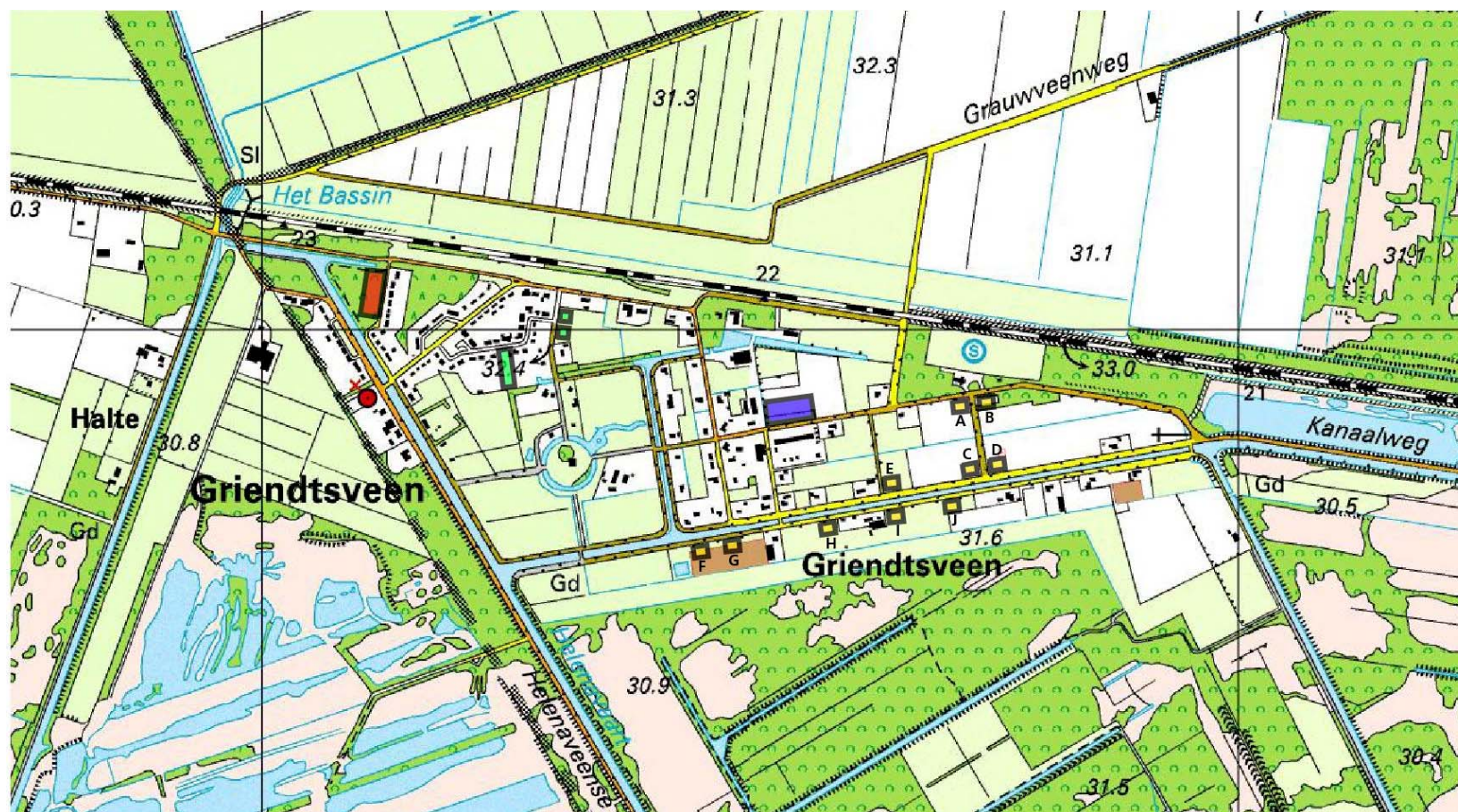
In de kern Griendtsveen zijn op verschillende plaatsen beschermde soorten en gebieden aanwezig. Voor de juridisch-planologische procedure zal per initiatief beoordeeld moeten worden of er effecten optreden op deze natuurwaarden.

3. WERKWIJZE

In dit natuuronderzoek zijn de natuurwaarden in de bebouwde kom van Griendtsveen in beeld gebracht, in het bijzonder voor beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet. Dit is gedaan door middel van bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek. Op basis van de verzamelde gegevens is in de vorm van een voor- toets een beoordeling gemaakt wat de effecten van de ingreep zijn op het nabijge- legen Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel'.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens. Hiervoor is gebruik gemaakt van de provinciale natuurgegevens, aangevuld met algemene landelijke en provinciale verspreidingsatlassen. Voor gegevens over vleermuizen is gebruik gemaakt van een uitgebreid vleermuisonderzoek uit 2006 (Twisk, 2007). Daarnaast zijn gegevens opgevraagd bij de vogelwerkgroep 't Hokske. Contactpersoon hierbij is de heer Ton Hagens. Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat op basis van de vrij beschikbare gegevens en het veldbezoek reeds een voldoende beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden. Tenslot- te zijn door Bosgroep Zuid-Nederland gegevens over de verspreiding van amfibieën ter beschikking gesteld, die afkomstig zijn uit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF).

BRO heeft een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 3 augustus 2011. Hierbij zijn de ontwikkellocaties bezocht inclusief de directe omgeving. In afbeelding 1 is het onderzochte gebied weergegeven. Tijdens het veldbezoek zijn ecotopen en be- groeiingen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van beschermde soorten in en rondom de ontwikkellocaties. Tijdens het veldbezoek was het zwaar bewolkt en 24 graden Celsius.

Afbeelding 1. Overzicht van de kern Griendtsveen. Hierin zijn globaal de ontwikkellocaties aangegeven. Deelgebied 1. Oranje. Deelgebied 2: Blauw. Deelgebied 3. Groen. Deelgebied 4. Geel.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

Algemeen

Griendtsveen is de meest westelijk gelegen woonkern in de gemeente Horst aan de Maas. Het dorp ligt aan de westzijde tegen de grens met de provincie Noord-Brabant. Aan de noordzijde ligt de spoorlijn Deurne-Venlo, aan de zuidzijde het natuurgebied Griendtsveen. De kern is eind negentiende eeuw ontstaan als Peel-ontginningdorp langs de genoemde spoorlijn. Het dorp is rustig gelegen en ruim van opzet, met oude lanen, halfverharde wegen, turfvaarten en veel groene ruimten tussen de bebouwing. Hierdoor komen bijzondere planten- en diersoorten tot in de bebouwde kom voor.

Ten zuiden en oosten van het dorp liggen uitgestrekte natuurgebieden, die de restanten vormen van een nog veel groter hoogveengebied. De natuurgebieden Deurnsche Peel en Mariapeel bestaan uit een complex van onder andere hogere, droge en lage, vochtige heideterreinen en moerasachtige gedeelten, open en gesloten bossen, veenputten, wijken, vennen en open water. Het gebied is zeer rijk aan natuurwaarden.

In het onderzoeksgebied liggen vier initiatieflocaties, waar woningbouw voorzien is. Hieronder worden deze afzonderlijk beschreven.

Initiatieflocatie 1:

Dit gebied ligt aan de westzijde van de Sint Barbarastraat. Het gebied wordt verder aan de westzijde omsloten door bos. Aan de noordzijde ligt een zijtak van de Helenavaart. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de initiatieflocatie zijn 189,2-384,1¹.

Deze initiatieflocatie bestaat uit het oostelijke deel van een natuurlijk beheerd bosperceel. In het bos zijn een aantal gradiënten aanwezig, zoals hoog-laag, vochtig-droog en licht-donker. Daarnaast heeft het een rijke variatie aan boomsoorten en bevat het bos veel dood hout. Door dit alles kent het bos een redelijk goede vegetatiestructuur herbergt het bijzondere soorten. De boomlaag bestaat uit soorten zoals Zomereik, Iep, Zwarte els, Ruwe en Zachte berk, Gewone esdoorn en Fijnspar. Sommige bomen zijn begroeid met Klimop. Als struikvormers en lagere bomen zijn Lijsterbes, Sporkehout en Amerikaanse vogelkers. De bodem is plaatselijk begroeid met bramen en kruidachtige soorten en plaatselijk met varens of mossen.

Initiatieflocatie 2:

¹ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

Deze initiatieflocatie ligt ten noorden van de Lavendellaan tegenover het complex de Paardenstallen. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door het pad In de Paardestal, aan de noord- en oostzijde loopt het akkerperceel door. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de initiatieflocatie zijn 190,1-383,8.

De initiatieflocatie bestaat uit bouwland en was ten tijde van het veldbezoek in gebruik als bonenveld. Aan de west- en zuidzijde van het perceel lopen sloten, hierlangs staan dikke Amerikaanse eiken in rijbplanting. De westelijke sloot was ten tijde van het veldbezoek waterhoudend. Het water in de sloot is door humuszuren lichtbruin gekleurd. In beide sloten ligt blad van Amerikaanse eik, verder groeien in de slootkanten enkele kruidachtige soorten, waaronder Perzikkruid, Grote brandnetel en Wolfspoot.

Initiatieflocatie 3:

Deze initiatieflocatie bestaat uit drie solitaire ontwikkellocaties, twee zijn gelegen aan de Sphagnumweg en een aan de Meester ter Voertstraat. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de initiatieflocatie zijn 189,7-383,9.

De locatie aan de Meester Ter Voertstraat ligt in een bebouwd gebied, tussen twee vrijstaande woonhuizen. Het terrein is in gebruik als gazon. De locaties aan de Sphagnumweg liggen in een weidegebied met enige verspreide bebouwing, globaal gelegen tussen de Sphagnumweg en Deurneseweg. Het betreft een laaggelegen, vochtig weiland. Ten tijde van het veldbezoek was de zuidelijke rand van de weide (waar de twee meest zuidelijke woningen gepland zijn) zelfs drassig. In de grasvegetatie waren slechts enkele algemene kruidachtige soorten aanwezig. Door de weide loopt een waterhoudend slootje met een redelijk ontwikkelde slootkantvegetatie.

De kavels aan de Sphagnumweg liggen op een terrein dat in gebruik is als weiland. Ten noorden hiervan ligt een moestuin waarop een tunnelkas staat. De Sphagnumweg heeft langs dit deel van het plangebied een laanbeplanting van Amerikaanse eik; deze bomen zijn tot circa 80 cm dik. De berm is ter hoogte van het plangebied deels onbegroeid en deels begroeid met algemene ruderaal soorten; ook groeit hier Brem en Braam.

Initiatieflocatie 4:

Deze initiatieflocatie bestaat uit 10 verspreide solitaire deellocaties, gelegen aan de Lavendellaan, Kanaalweg-noord en Kanaalweg-zuid. De afzonderlijke deellocaties zijn als volgt gelegen:

- a. hoek Lavendellaan-Veenpluis westzijde
- b. hoek Lavendellaan-Veenpluis oostzijde
- c. hoek Kanaalweg Noord-Veenpluis westzijde
- d. hoek Kanaalweg Noord-Veenpluis oostzijde
- e. hoek Kanaalweg Noord-Smelen oostzijde

- f. Kanaalweg Zuid ter hoogte van Apostelweg
- g. Kanaalweg Zuid ter hoogte van Apostelweg
- h. Kanaalweg Zuid
- i. Kanaalweg Zuid ter hoogte van Smelen
- j. Kanaalweg Zuid ter hoogte van Veenpluis.

De deellocaties die zijn gelegen aan de Veenpluis zijn in gebruik als bonenveld, uitzonderd de kavel op de oostelijke hoek met de Lavendellaan. Dit terrein is in gebruik als halfverhard parkeerterrein. Op het terrein komen enkele ruigte- en pionierkruiden voor. Het parkeerterrein is omringd door een opgaande beplanting met Zomereik, Amerikaanse eik en Lijsterbes. De kavel op de hoek Kanaalweg Noord-Veenpluis (westzijde) is aan de straatzijden begrensd door een diepe greppel.

De deellocatie op de hoek Kanaalweg Noord-Smelen is in gebruik als grasland. In het grasland komen vrijwel geen kruidachtige soorten voor. Zowel in de berm van de Smelen, de Veenpluis als de Lavendellaan staan Amerikaanse eiken in rijbeplanting en komen plaatselijk enkele bijzondere plantensoorten (aandachtsoorten) voor.

De deellocaties aan de Kanaalweg-Zuid liggen in een langwerpige strook landbouwgrond tussen het kanaal en het natuurgebied Griendtsveen. Deze strook wordt in de lengterichting doorsneden door een waterhoudende sloot met een soortenrijke vegetatie. De deellocaties liggen ten noorden van de sloot. De twee westelijke deellocaties liggen op een ruigteveld waar in het verleden een kas heeft gestaan. De twee oostelijke deellocaties zijn momenteel in gebruik als bietenakker. De middelste van de vijf deellocaties ligt op een bonenveld. De berm van de Kanaalweg-zuid bestaat uit een grazige vegetatie met zaailingen van Amerikaanse eik.

4.2 Natuurwaarden in Griendtsveen

4.2.1 Vaatplanten

Vanwege de ruime hoeveelheid groen in de kern Griendtsveen en het extensieve beheer van bermen, watergangen en slootkanten komen vegetaties met bijzondere plantensoorten in het hele dorp verspreid voor. Het gaat daarbij om bermvegetaties, slootkantvegetaties en bosvegetaties.

De bermvegetaties herbergen soorten die kenmerkend zijn voor het omliggende heide- en veengebied, zoals Bosbies, Struikheide, Blauw glidkruid, Wilde bertram en diverse zeggesoorten. Door de aanwezige zaailingen en gevallen bladeren van Amerikaanse eik is de vegetatie op veel plaatsen echter matig ontwikkeld. Plaatselijk zijn in de wegberm en in greppels soorten van meer beschaduwde milieus aanwezig, zoals Boshavikskruid en Koningsvaren (beschermd volgens beschermingsniveau 1).

De sloot- en slootkantvegetaties zijn redelijk soortenrijk en typerend voor matig voedselrijke omstandigheden. In het water worden onder andere Grof hoornblad, Kleine egelskop, Gele plomp, Gele lis, Kalmoes, Kikkerbeet en verschillende kroossoorten aangetroffen. Aan de slootkanten komen soorten van moerassen en vochtige hooilanden voor, zoals Moerasrolklaver, Echte koekoeksbloem, Waterzuring, Watermunt en zeggesoorten. Beschermde of bedreigde soorten komen volgens de provinciale vegetatiekarteringen niet voor aan de slootkanten, wel diverse provinciale aandachtsoorten.

In de bospercelen in de kern Griendtsveen staan diverse boomsoorten. De bosvegetatie heeft zich redelijk natuurlijk ontwikkeld met een duidelijke boomlaag, struiklaag, kruidlaag en strooisellaag. De ondergroei is echter tamelijk soortenarm en kenmerkend voor relatief droge productiebossen van voedselarme bodems. Aanwezige soorten zijn Braam, Robertskruid, Gele dovenetel en Brede stekelvaren.

4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Er zijn weinig gegevens bekend omtrent het voorkomen van grondgebonden zoogdieren in de kern Griendtsveen. Algemene zoogdieren zoals muizen en veldmuizen, spitsmuizen, kleine marterachtigen, Mol, Egel, Eekhoorn, Konijn, Haas en Vos zullen gezien het vele groen zeker tot in de bebouwde kom voorkomen.

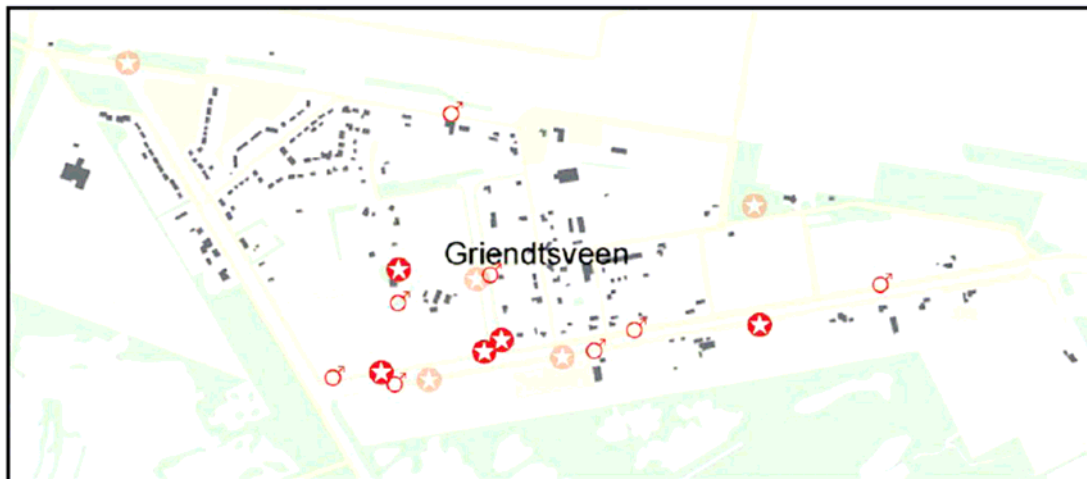
Daarnaast komen in de omgeving van Griendtsveen enkele meer bijzondere zoogdiersoorten voor. De Deurnsche Peel en Mariapeel vormen volgens algemene verspreidingsgegevens zoals de atlas Zoogdieren in Limburg een belangrijk leefgebied voor de Das. De graslanden aan de buitenzijde van de kern Griendtsveen zullen daarom mogelijk door dassen gebruikt worden als foerageergebied. Het groen in de kern Griendtsveen zelf zal naar verwachting niet van waarde zijn voor dassen.

Een andere zeldzame soort die volgens Zoogdieren in Limburg in de Mariapeel voorkomt is de Waterspitsmuis. Vanwege zijn verborgen leefwijze en voorkomen in lage dichtheden is deze soort moeilijk vast te stellen. Het is niet geheel uit te sluiten dat Waterspitsmuis in sloten in Griendtsveen voorkomt.

4.2.3 Vleermuizen

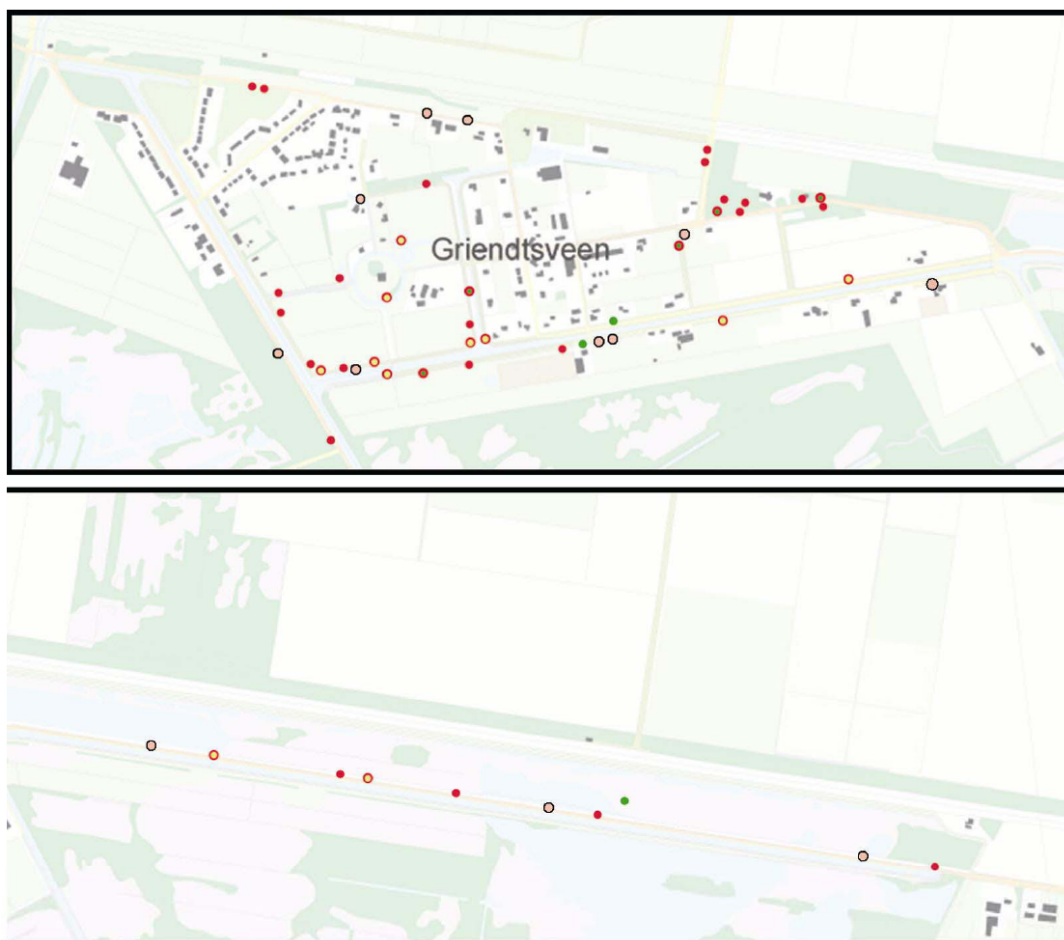
Door de specifieke ligging en opbouw van Griendtsveen is het dorp zeer aantrekkelijk voor vleermuizen. In het dorp zijn veel oude lanen aanwezig, waarvan de bomen enerzijds geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten en anderzijds van belang zijn als vliegroute voor vleermuizen. Daarnaast zijn de vele sloten en vaarten waardevol als vliegroute en foerageergebied. Bovendien vormen de omliggende waterrijke en insectenrijke natuurgebieden belangrijke foerageergebieden. Doordat in de Peelgebieden weinig oude bomen aanwezig zijn en de omstandigheden daar ook niet gunstig zijn voor grote bomen, zijn boombewonende vleermuissoorten in de wijde omgeving van het onderzoeksgebied aangewezen

op bomen in het dorp Griendtsveen. Dit blijkt duidelijk uit onderzoeksgegevens uit 2006. Zo werden in totaal ruim tweehonderd uitvliegende exemplaren van de boombewonende Watervleermuis geteld bij vijf koloniebomen van deze soort (Twisk, 2007).

Kaart 9. Overzicht van alle verblijfplaatsen in bomen. ★ = verblijfplaats in boom; ★ = aanwijzing voor verblijfplaats in een boom; ♂ = verblijfplaats baltsend dier in een boom; ♂ = aanwijzing voor verblijfplaats baltsend dier in een boom.

Afbeelding 2. Overzicht van vleermuisverblijfplaatsen in bomen in Griendtsveen. Uit: Twisk, 2007.

Kaart 10. Overzicht van holten in bomen. ● = boom met voor vleermuizen geschikte holte; ○ = boom met door vleermuizen bewoonde holte; ● = boom vermoedelijk door vleermuizen bewoond ○ = boom met mogelijk voor vleermuizen geschikte holte; ● = vleermuis aanwezig in boom, holte onvindbaar

Afbeelding 3. Overzicht van voor vleermuizen geschikte boomholten in Griendtsveen. Uit: Twisk, 2007.

Diverse gebouwen in het dorp herbergen kolonies van gebouwbewonende vleermuissoorten. In de kerk aan de Helenaveenseweg verblijven enkele Gewone grootoorvleermuizen. In een gebouw op de hoek Apostelweg-Kanaalweg is in 2006 een grote kraamkolonie met 243 Gewone dwergvleermuizen aangetroffen, in een pand aan het Hoefnagelsplein is een kolonie met 30 dieren gevonden. Het onderzoek heeft niet uitgewezen of in het dorp ook winterverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Deze zijn lastiger vast te stellen dan zomerverblijfplaatsen.

In totaal zijn in Griendtsveen zes vleermuissoorten bekend, te weten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis. De gebouwbewonende Gewone dwergvleermuis en de boombewonende Watervleermuis zijn het meest talrijk.

4.2.4 Vogels

De vogelsoorten die in de kern Griendtsveen voorkomen, zijn te verdelen in een aantal functionele groepen. Zo is het dorp rijk aan vogelsoorten van oudere, lichte loofbossen, zoals Grote bonte specht, Boomkruiper, Boomklever, Holenduif, Wielewaal (Rode lijst – kwetsbaar), Spotvogel (Rode lijst – gevoelig), Bonte vliegenvanger, Grauwe vliegenvanger (Rode lijst – gevoelig), Grote lijster, Appelvink etc. Het voorkomen van roofvogels in het gebied is niet bekend.

De vele watergangen in het dorp vormen het biotoop voor watervogels zoals Blauwe reiger, Meerkoet, Knobbelzwaan en Wilde eend. Daarnaast komen er typische soorten die gebonden zijn aan boerenerven, zoals Huismus (Rode lijst – gevoelig) en Boerenzwaluw (Rode lijst – gevoelig). Laatstgenoemde soort komt volgens telgegevens van Vogelwerkgroep 't Hokske in Griendtsveen met 31 nesten voor. Voor deze soort is de aanwezigheid van huizen met overstekende daken belang voor nestgelegenheid, evenals de aanwezigheid van modderige oevers van poelen of sloten waar de dieren hun nestmateriaal verzamelen. De afwisseling van weilanden, akkers en verspreide bebouwing maakt het gebied een geschikt leefgebied voor steenuilen. Bij de vogelwerkgroep zijn echter geen broedgevallen bekend.

4.2.5 Reptielen, amfibieën en vissen

In de Deurnsche Peel en Mariapeel komen twee reptielensoorten voor: Gladde slang en Levendbarende hagedis. Gladde slang is kritisch wat betreft biotoopeisen en zal naar verwachting niet buiten het natuurgebied voorkomen. Levendbarende hagedis kan buiten het natuurgebied worden aangetroffen in structuurrijke (spoor)bermen. De groengebieden en groenstroken in de bebouwde kom zijn niet te beschouwen als kernleefgebieden, maar de grazige bermen in het gebied kunnen incidenteel gebruikt worden voor migrerende dieren.

De kern Griendtsveen herbergt daarentegen wel waardevolle leefgebieden voor amfibieën. In het dorp komen dicht begroeide slootjes, extensieve graslanden en houtopstanden met veel dood hout (landbiotopen) op korte afstand van elkaar voor. Algemene amfibiesoorten zoals Bruine kikker, Middelste groene kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander zullen in hoge dichtheden voorkomen. Volgens atlas Herpetofauna van Limburg en de Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant komen in de directe omgeving van Griendtsveen ook enkele zeldzamere en strenger beschermde amfibiesoorten voor, zoals Heikikker, Poelkikker en Vinpootsalamander. Volgens de Nationale Database Flora en Fauna is Heikikker in 2009 nog aan de rand van Griendtsveen waargenomen. Van Poelkikker en Vinpootsalamander zijn alleen oudere waarnemingen uit de kern Griendtsveen bekend. De

aanwezige wateren en landbiotopen lijken te voldoen aan de biotoopeisen van deze soorten.

De waarde van de wateren in Griendtsveen voor vissen is afgeleid uit een onderzoek van Waterschap Peel en Maasvallei in de Helenavaart en andere Peelkanalen (Basten e.a., 2010). De visstand in de Peelkanalen wordt hierin uitstekend genoemd. De Peelkanalen bevatten één van de mooiste visbestanden (voor kanalen) van Nederland. Dit komt voornamelijk door het ontbreken van scheepvaart en de aanwezigheid van enige stroming. Het water blijft helder en groeien veel ondergedoken waterplanten. Doordat de kanalen relatief ondiep zijn en het doorzicht vaak tot op de bodem reikt groeit de vegetatie vaak over de hele breedte van het kanaal in plaats van alleen in de ondiepe oevers. Hierdoor is er veel areaal geschikt biotoop beschikbaar voor de gewenste vissoorten. De visstand op de verschillende kanalen verschilt weinig van elkaar.

Tabel 1. Lijst van aanwezige vissoorten in de Peelkanalen. Uit: Basten e.a., 2010.

Soort	Rode Lijst	Flora- en faunawet
Alver		
Amerikaanse hondsvij		
Baars		
Bermpje		
Bittervoorn	Kwetsbaar	Beschermingsniveau 3
Blankvoorn		
Brasem		
Driedoornige stekelbaars		
Karper		
Kleine modderkruiper		Beschermingsniveau 2
Kolblei		
Kopvoorn	Kwetsbaar	
Paling		
Pos		
Riviergrondel		
Ruisvoorn		
Serpeling	Kwetsbaar	
Snoek		
Vetje	Kwetsbaar	
Winde	Gevoelig	
Zeelt		
Zonnebaars		

In de Peelkanalen komen de 22 vissoorten aangetroffen, zie bijgevoegde tabel. Ter hoogte van het inventarisatiepunt in Griendtsveen zijn niet alle vissoorten gevan-

gen, maar verondersteld mag worden dat alle genoemde soorten in Griendtsveen kunnen voorkomen. Er is een groot aandeel plantenminnende vissoorten aanwezig. Het aandeel bodemwoelende vissoorten (Karper en Brasem) en invasieve exoten (Amerikaanse hondsvijl en Zonnebaars) is laag. Kleine modderkruiper en Bittervoorn vallen onder de flora- en faunawet. Bittervoorn, Kopvoorn, Serpeling, Vetje en Winde staan op de rode lijst.

4.2.6 Ongewervelde diersoorten

De Deurnsche Peel en Mariapeel zijn rijk aan bijzondere ongewervelde diersoorten, zoals dag- en nachtvlinders, libellen, loopkevers, sprinkhanen en andere insecten. Van bijzondere ongewervelde diersoorten in de kern Griendtsveen is weinig bekend. In de structuurrijke bermen zijn tijdens het veldbezoek veel algemene dagvlinders aangetroffen, zoals Bruin zandoogje, Oranje zandoogje en Kleine vos.

4.3 Beschermd natuurgebieden

Afbeelding 4. Uitsnede Groene Waardenkaart Provincie Limburg. Donkergroen = Ecologische Hoofdstructuur, bestaande natuur. Oranje = Ecologische Hoofdstructuur, nieuwe natuur. Lichtgroen = Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Arcering = Natura 2000-gebied.

4.3.1 Natura 2000-gebieden

De natuurgebieden ten zuiden en oosten van de kern Griendtsveen maken deel uit van het Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel'. Dit gebied is aangewezen voor de volgende habitattypen:

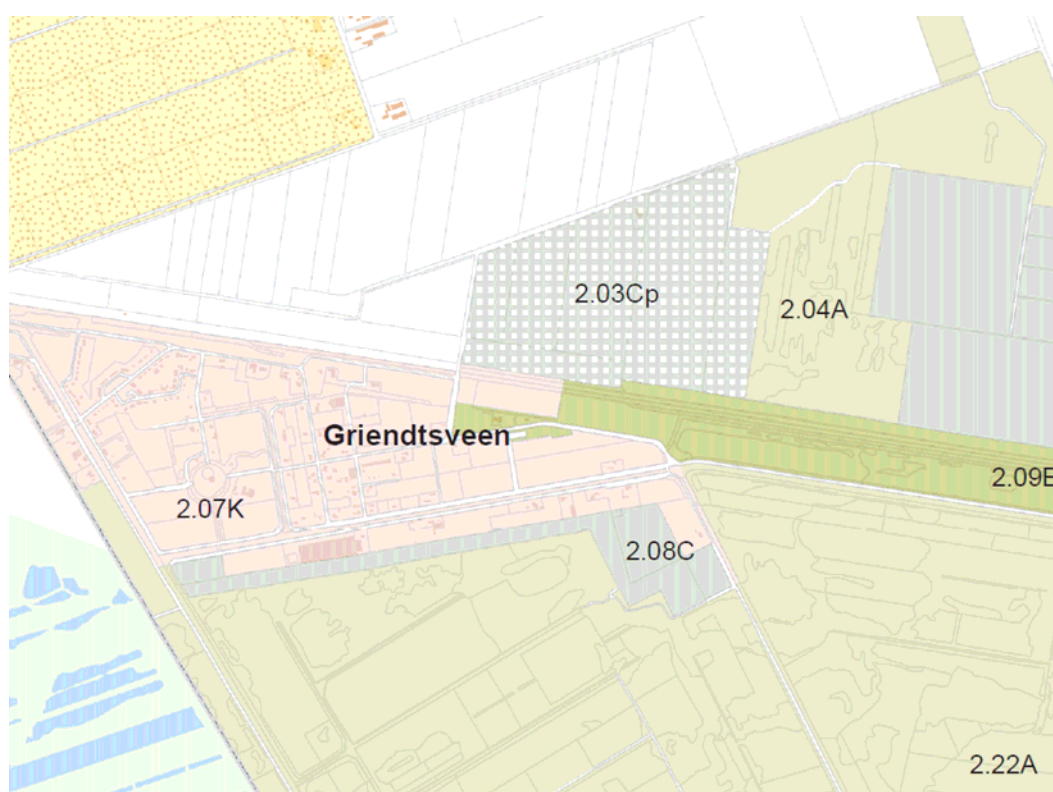
- Droge heiden (H4030)

- Actieve hoogvenen (H7110)
- Herstellende hoogvenen (H7120).

Daarnaast is het aangewezen voor de volgende vogelsoorten:

- Blauwborst (broedvogel)
- Dodaars (broedvogel)
- Kolgans (niet-broedvogel)
- Kraanvogel (niet-broedvogel)
- Nachtzwaluw (broedvogel)
- Roodborsttapuit (broedvogel)
- Toendrarietgans (niet-broedvogel).

4.3.2 Groene waarden Provincie Limburg

Afbeelding 5. Uitsnede Provinciaal Natuurbeheerplan. Voor beschrijving natuurtypen, zie tekst.

De natuurgebieden ten zuiden en oosten van de kern Griendtsveen zijn op de Groene Waardenkaart horende bij het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) begrensd binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Aansluitend hieraan liggen enkele agrarische percelen die binnen de EHS begrensd zijn als nieuwe natuur. Volgens het Provinciaal Natuurbeheerplan (voorheen Stimuleringsplan) wordt op deze gronden voorzien in ontwikkeling van de volgende natuurtypen:

2.07K: stedelijke natuur

- 2.08C grootschalige natuur met begrazing
- 2.09B berkenbroekbos, kleine zeggengrasland

Het westelijke deel van de kern Griendtsveen is het meest bosrijk. Het gebied ten westen van de Helenavaart en de houtopstanden en oosten van de Helenavaart zijn opgenomen in de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG).

4.3.3 Bos beschermd volgens de Boswet

De bospercelen liggen buiten de bebouwde komgrens volgens de Boswet en zijn daarmee volgens de Boswet beschermd. Dit betekent dat voor de kap van (delen van) de bospercelen een meldingsplicht en een 1 op 1 herplantplicht geldt.

5. VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET

5.1 Beschrijving initiatieven

In de verschillende deelgebieden is woningbouw voorzien. Op de solitaire kavels zijn vanzelfsprekend vrijstaande woningen voorzien. Op de locaties aan de Barbarastraat (deelgebied 1) en Lavendelweg (deelgebied 2) is woningbouw vanuit collectief particulier opdrachtgeverschap voorzien. Deze woningen zullen geschakeld of vrijstaand worden uitgevoerd. Rondom de woningen zijn tuinen en verhardingen voorzien. Op de locaties aan de Sphagnumweg en Meester ter Voertstraat (deelgebied 3) en de locaties aan de Lavendelweg en Kanaalweg (deelgebied 4) is woningbouw op vrije kavels voorzien.

Ten behoeve van de geplande ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:

- het bouwrijp maken van het bouwvlak door het vergraven en verwijderen van de venige toplaag, aanbrengen van zand en egaliseren van de nieuwe bouwlaag;
- het aanleggen van funderingen en verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het bouwen van de woningen;
- de aanleg van beplantingen.

Voor de ontwikkeling van deelgebied 1 zal bovendien bos moeten worden gekapt.

5.2 Instandhoudingsdoelen

De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of Habitatrichtlijn gebied, opgenomen. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

5.3 Effecten

Het Ministerie van EL&I heeft een Effectenindicator opgesteld als hulpmiddel om te bepalen of ontwikkelingen schadelijke effecten kunnen hebben op beschermde soorten en habitattypen. De Effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van alle kwalificerende soorten en habitattypen voor versturende factoren (zie onderstaande afbeelding).

Storingsfactor	1	2	7	8	13	14	15	16	17
Droge heiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Actieve hoogvenen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Herstellende hoogvenen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Blauwborst (broedvogel)	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig
Dodaars (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Dodaars (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Kolgans (niet-broedvogel)	niet gevoelig	n.v.t.	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Kraanvogel (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig
Nachtzwaluw (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig
Roodborsttapuit (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	niet gevoelig	n.v.t.	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...

■	zeer gevoelig
■	gevoelig
■	niet gevoelig
	n.v.t.
...	onbekend

Afbeelding 8: Effectenindicator voor de versturende factoren van de ruimtelijke ontwikkeling op de aangewezen instandhoudingshabitattypen en -habitatsoorten van het wettelijke beschermde Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel'.

De verklaring van de nummering in de tabel is als volgt, namelijk: 1) Oppervlakteverlies, 2) Versnippering, 7) Verontreiniging, 8) Verdroging, 13) Verstoring door geluid, 14) Verstoring door licht, 15) Verstoring door trilling, 16) Optische verstoring en 17) Verstoring door mechanische effecten.

5.4 Effectbeoordeling

Van de in de Effectenindicator genoemde factoren zijn oppervlakteverlies en versnippering niet aan de orde. Er wordt buiten het Natura 2000-gebied gebouwd. Ook verontreiniging is bij de woningbouw redelijkerwijs niet aan de orde.

Verdroging (of beter gezegd: veranderingen in de hydrologie) kan optreden als gevolg van woningbouw doordat op verharde oppervlakten niet meer ter plaatse in het grond- en oppervlaktewatersysteem opgenomen kan worden. Hierdoor ontstaat lokaal onder het onderzoeksgebied een verdroging, wat een wateronttrekkende werking kan hebben op het omliggende gebied.

Het ecosysteem van de Deurnsche Peel en Mariapeel is zeer gevoelig voor veranderingen in de hydrologie. Wanneer in hoogvenen de (schijn)grondwaterspiegel daalt, leidt dit tot stagnatie van de groei van het veen, de afbraak van het veenpakket met bijgevolg een interne eutrofiëring (overmatige toename van nutriënten) van het ecosysteem. Verdroging en vernatting zullen daarom geheel moeten worden voorkomen.

De totale omvang van de ontwikkellocaties bedraagt grof geschat 1 à 2 hectare. De te verhardende oppervlakte is hiervan een gedeelte. Welke effecten deze verharding heeft op de waterhuishouding, is sterk afhankelijk van de planuitwerking. De woningbouwlocaties liggen zeer verspreid over Griendtsveen, waardoor effecten verhoudingsgewijs kleiner zijn dan bij een aaneengesloten verharding. Door iedere locatie op zichzelf hydrologisch neutraal te ontwikkelen, is het negatieve effect van de verharding op het lokale watersysteem praktisch nihil. Hydrologisch neutraal ontwikkelen houdt in dat de afwenteling van het 'waterprobleem' door verharding in het onderzoeksgebied zelf opgelost wordt.

Een toename van geluid, licht, trilling, mechanische effecten en optische verstoring kan optreden in de aanlegfase. Er zal een tijdelijke toename van zwaar verkeer zijn op de wegen die langs het Natura 2000-gebied lopen. Door bouwverlichting en werkzaamheden van machines zal er een tijdelijke toename van licht en geluid optreden. Voor de aangewezen habitattypen zijn deze factoren niet van toepassing. Voor de aangewezen soorten geldt dat de grens van het Natura 2000-gebied bestaat uit een brede bomenrand. Deze voorkomt optische verstoring op de voor de vogels waardevolle biotopen. Gezien de kleinschaligheid van de afzonderlijke ontwikkelingen en tijdelijke aard van de werkzaamheden zijn wezenlijk negatieve effecten op de aangewezen vogelsoorten uit te sluiten.

5.5 Conclusie

Om veranderingen in de hydrologie van het Natura 2000-gebied uit te sluiten, zullen alle verschillende ontwikkellocaties hydrologisch ontwikkeld worden. Hierdoor is het negatieve effect van de verharding op het lokale watersysteem praktisch nihil. Hydrologisch neutraal ontwikkelen houdt in dat de afwenteling van het 'waterprobleem' door verharding in het onderzoeksgebied zelf opgelost wordt.

Het is aan te bevelen om na uitwerking van de plannen te toetsen of veranderingen in de hydrologie van het Natura 2000-gebied uitgesloten kunnen worden. Wanneer hier specifieke mitigerende maatregelen genomen moeten worden die buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan vallen, kunnen deze via een vergunning vanuit de Natuurbeschermingswet vastgelegd worden.

6. BRONNEN

Basten, T., Binnendijk, E. en Van Mil, J.A.J. 2010. Meetrapport Peelkanalen 2009, t.b.v. KRW-monitoring. Versie: 4 maart 2010. Waterschap Peel en Maasvallei, Venlo.

Huizenga, N., Akkermans, R., Buys, J., Van der Coelen, J., Morelissen, B. en Verheggen, L. 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Twisk, P. 2007. De betekenis van laanbomen in Griendtsveen voor vleermuizen. VZZ Rapport 2007.04. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem. in opdracht van Dienst Landelijk Gebied.

Van Delft, J.J.C.W. en Schuitema, W. 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Van Buggenum, H.J.M., Geraeds, R.P.G. en Lenders, A.J.W. (red). 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008.

BIJLAGE

RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'- principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;

- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of ondernemerssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
 - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
 - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet

kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

